

Neuvostoraportti: EU:n epävirallinen puolustusministeri- kokous 8.6.2026

Kokous

EU:n epävirallinen puolustusministerikokous 8.6.2026

EU:n puolustusministerit kokoontuivat epäviralliseen kokoukseen Kyprokselle 8.6.2026. Suomea kokouksessa edusti valtiosihteeri Pasi Rajala.

EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle: keskityttiin Euroopan rauhanrahaston (EPF) ja Ukraina-tukilainavälineen (UASL) toimeenpanoon. Molempien välineiden nopeasta toimeenpanosta oltiin yksimielisiä. Unkarin EPF-blokin avautumisen myötä KE/VPJ:n esityksestä EPF:n toimeenpanomalliksi keskusteltiin erityisesti blokkikauden aikana kertyneiden takaisinmaksujen tasosta.

Merellisen turvallisuuden osalta keskustelu painottui EUNAVFOR Aspides -operaation mahdolliseen rooliin Hormuzinsalmella osana Ranskan ja Britannian johtaman koalition operaatiota (MMM, Multinational Military Mission for the Strait of Hormuz). Jäsenmailla oli avoimuutta keskustella mahdollisesta Aspideksen panoksesta MMM-operaatioon, mutta ei selkeää kantaa etenemiselle. Kuultiin muutamia EU:n roolia tukevia puheenvuoroja, mutta myös näissä korostui tiukat ennakkoehdot EU:n toimille (rauha, tulitauko, omasuoja, uhka-arvio) ja selkeyden saaminen komentorakenteen osalta. Kuultiin useita esitykseen kriittisesti suhtautuvia puheenvuoroja. Näissä korostui mm. Punaisenmeren turvaamisen merkitys, tarvittavien kyvykkyyksien riittä-mättömyys jo nykyisen mandaatin puitteissa sekä päällekkäisyydet MMM:n kanssa.

Euroopan turvallisuusstrategian osalta käytiin lyhyt keskustelu, mutta ei kuultu juurikaan uusia avauksia. Jäsenmaiden keskustelussa sekä instituutioiden puheenvuoroissa korostui strategian laatiminen osana transatlanttista kehystä sekä EU:n ja Naton täydentävyys: puolustusteollisuus, sotilaallinen liikkuvuus, kriittiset raaka-aineet, energia, innovaatiot sekä SEU art. 42.7 lisäarvo ja implementointi. USA kumppanuuden merkitys korostui, tulee kuitenkin tunnustaa realistisesti tilanne. Kiireellisyyden tunne käännettävä toimiksi.

1. EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle

Keskustelun aluksi kuultiin **Ukrainan apulaispuolustusministeriä Boyevia** videoyhteydellä. Hän korosti kesäkuun Nato UDCG sekä Ankaran huippukokouksen merkitystä lännen tuen paaluttamisessa Ukrainalle. Boyev kiitti EU:n päätöksiä Ukraina-tukilainasta ja Euroopan rauhanrahaston (EPF) blokin purkautumisesta. Ukrainan tarpeissa korostuvat ilma- ja ohjuspuolustus sekä tykistöammukset.

Jäsenmaiden keskustelussa painotettiin Ukraina-tukilainan nopeaa toimeenpanoa ja Ukrainan sotilaallisiin tarpeisiin vastaamista. Kannat jakautuivat odotetusti Euroopan puolustusteollisuuden ensisijaisuuden ja kumppanien osallistamisen osalta. Keskustelu keskittyi EPF:n blokin (6,6 mrd. euroa) purkautumisen toimeenpanoon. Rahoitusta on esitetty käytettäväksi EUMAM Ukraina -operaatioon, ennakkorahoitukseen uusille yhteishankinnoille sekä jäsenmaiden toimittaman materiaalin takaisinmaksuihin. Jäsenmaat olivat yksimielisiä nopeasta toimeenpanosta ja antoivat yleisellä tasolla tuen esitetyille mallille. Työstettävää riittää vielä mm. takaisinmaksujen tason osalta. Tämä vaikuttaa olennaisesti siihen, miten suurta osaa EPF-blokin aikana toimitettua materiaalia voidaan korvata EPF:n kautta. EU:n rahoitusvälineiden lisäksi useampi jäsenmaa painotti kahdenvälisen tuen merkitystä. EU:n sotilaallisesta tuesta on merkittävää hyötyä, mutta se on kahdenvälistä tukea täydentävä, ei korvaava.

2. Merellinen turvallisuus, Lähi-itä ja EUNAVFOR Aspides

KE/VPJ Kallas kertasi UK ja FR vetämän koalition Multinational Military Mission -operaation (MMM) suunnittelun Hormuzinsalmelle sekä esitteli esityksensä EU-operaatio Aspideksen mahdollisesta pannonksesta tähän EU:n koordinoituna toimena. Ministerit saivat lisäksi EUH:in varjolaivastokoordinaattori Stadejekin esityksen. Naton apulaispääsihteeri Catsaras osallistui keskusteluun tuoden esiin Naton toimia merellisessä turvallisuudessa ja varjolaivaston parissa.

Jäsenmaiden keskustelussa jaettiin merellisen turvallisuuden merkitys, EU:n merellisen toimintaympäristön heikentynyt tilanne sekä suorat vaikutukset niin EU:n turvallisuuteen kuin myös kauppaan ja kansalaisten hyvinvointiin. Korostettiin vahvasti UNCLOS:ista kiinni pitämistä. Annettiin vahva tuki EU:n YTPP-operaatioiden lisäarvolle merellisessä toimintaympäristössä. Useat jäsenmaat painottivat vahvempaa EU-Nato-yhteistyötä. Jäsenmaat pitävät EU:n toimia varjolaivaston osalta keskeisenä tärkeinä.

Keskustelu keskittyi kuitenkin Hormuzinsalmen tilanteeseen ja vaikutuksiin sekä EU:n mahdollisten toimien perkaamiseen KE/VPJ:n ehdotuksen pohjalta. Keskustelussa korostui salmen strateginen merkitys sekä kansainvälisen oikeuden periaatteista kiinni pitäminen. Lisäksi korostettiin Hormuzinsalmen merkittävää eroa Punaisenmeren toimintaympäristöön. Useat jäsenmaat totesivat osallistuvansa FR ja UK vetämän koalition MMM-operaation suunnitteluun sekä valmistautuvansa osallistumaan operaatioon suorituskyvyillä ja henkilöstöllä. Esitys Aspideksen mahdollisesta kontribuutiosta MMM-operaatioon aiheuttaa paljon selvitettäviä kysymyksiä. Monelle jäsenmaalle läsnäolon säilyttäminen Punaiselamerellä keskeistä, sillä linkittyy laajempaan strategiseen toimintaympäristöön Hormuzinsalmen kanssa. Kuultiin joitakin EU:n roolia tukevia puheenvuoroja, mutta myös näissä korostui tiukat ennakkoehdot EU:n toimille (rauha, tulitauko, omasuoja, uhka-arvio) ja selkeyden saaminen komentorakenteen osalta. Kuultiin useita esitykseen kriittisesti suhtautuvia puheenvuoroja. Näissä korostui mm. Punaisenmeren turvaamisen merkitys, tarvittavien kyvykkyyksien riittämättömyys jo nykyisen mandaatin puitteissa sekä päällekkäisyydet UK ja FR johtaman operaation kanssa.

3. Euroopan turvallisuusstrategia

Instituutiot alustivat keskustelua painottaen turvallisuusstrategian laatimista osana transatlanttista kehitystä, jossa painottuvat EU:n ja Naton täydentävyys mm. puolustusteollisuuden, sotilaallisen liikkuvuuden, kriittisten raaka-aineiden, energian, innovaatioiden sekä SEU art. 42.7 lisäarvon ja implementoinnin lähtökohdista. Ytimessä tulee olla Euroopan vastuukanto puolustuksesta ja EU-välineiden täysimääräinen hyödyntäminen tähän. Yhdysvallat on Naton ja Euroopan pelotteen ja puolustuksen kulmakivi ja näin myös keskeinen kumppani EU:lle. Tulee kuitenkin tunnustaa suhteen realistinen tila ja toimia tämän puitteissa. Euroopan parlamentin SEDE-komitean PJ Strack-Zimmermann piti jäsenmaita herättelevän puheenvuoron: jäsenmaiden on päästettävä irti kansallisista intresseistä yhteiseurooppalaisen lisäarvon saavuttamiseksi.

Jäsenmaat painottivat odotetusti prosessin jäsenmaavetoisuutta korostaen, että strategian lähtökohdista tulee olla jäsenmaiden tunnistamat uhkat ja EU-yhteistyön hallitusten välistä, sillä puolustus on kansallista toimivaltaa. EU:n ja Naton toimien täydentävyys nähdään kaiken lähtökohtana ja tavoitteena on vahva Eurooppa vahvassa Natossa. Strategian tulee vastata Venäjän uhkaan, 360 asteen toimintaympäristöä unohtamatta. Muutamat jäsenmaat korostivat, että EU:lla on erityisesti petrattavaa puolustuksen toimintaympäristöön vaikuttavan lainsäädännön kehittämisessä. SEU 42.7 tulee nähdä Natoa täydentävänä, ml. rahoitus, energia, sotilaallinen liikkuvuus ja resilienssi.

Suomen edustajat
VSI Rajala ja virkamiesdelegaatio